

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»
Факультет філологічний
Кафедра германської та слов'янської філології

СИЛАБУС

НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ОСНОВИ ЗАГАЛЬНОЇ ФІЛОЛОГІЇ”

підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти

спеціальності	014 Середня освіта
предметної спеціальності (англійська))	014.02 Середня освіта (Мова і література (англійська))
за освітньо-професійною програмою	«Середня освіта (Мова і література (англійська))»
мова навчання	українська

Слов'янськ – 2022 р.

Розробники:

доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри германської та слов'янської філології Глущенко В. А.

Рецензенти:

Орел А. С. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри германської та слов'янської філології ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Рябініна І. М. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови та літератури ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Силабус розглянуто і схвалено на засіданні кафедри германської та слов'янської філології ДВНЗ «ДДПУ»

Протокол № 12 від «27» червня 2022 р.

Завідувач кафедри _____ *В. Глущенко* _____ д.філ.н., проф. В. А. Глущенко
(Підпис) (ПІБ)

Затверджено та рекомендовано до впровадження
вченою радою
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»

“27” червня 2022 р.

протокол № 9

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи загальної філології

Кількість кредитів	3,5
Рік підготовки, семестр	1-й рік, 2-й семестр
Компонент освітньої програми	Вибірковий
Викладачі	Завідувач кафедри, д. ф. н., проф. Глущенко В. А.
Контактна інформація	sdpunauka@ukr.net
Консультації	Вівторок 13.30
Анотація навчальної дисципліни	<p>У межах курсу «Основи загальної філології» студенти узагальнюють знання з лінгвістики й літературознавства, знайомляться з філологією як комплексом лінгвістичних і культурно-історичних дисциплін. Аналізуючи тексти й роблячи спеціальні коментарі (а саме така форма є класичною в науковому філологічному дослідженні), філологія слугує пізнанню та усвідомленню культури як ознаки розвитку суспільства. В історії науки відбувся розпад філології як цілісної історико-філологічної науки, яка вивчала привілейовані тексти класичної (античної) та біблійної («священної») літератур. Цей розпад спричинився до автономного функціонування мовознавства, літературознавства, фольклористики й текстології. В Україні довше, ніж на Заході, тривала гуманістична єдність філології та її зв'язок з історією. Єдність філології як синкретичної науки зберігається й нині завдяки особливому способу аналізувати текст.</p> <p><u>Об'єктом вивчення</u> навчальної дисципліни є загальна філологія як сукупність гуманітарних наук, які вивчають духовну культуру людства шляхом мовного і лінгвостилістичного аналізу писемних текстів..</p> <p><u>Предметом вивчення</u> курсу виступають властивості філології як акумулятора людської думки про розвиток матеріальної й духовної культур і, отже, як засобу пізнання й усвідомлення культури у зв'язку з розвитком суспільства.</p>
Опис навчальної дисципліни	<p>Навчальна дисципліна «Основи загальної філології» є вибірковою для філологічних спеціальностей.</p> <p><u>Мета:</u> Узагальнення й закріплення набутих студентами на попередніх курсах знань з лінгвістичного й</p>

літературознавчого комплексів навчальних дисциплін; оволодіння методологічно аргументованим поглядом на текст (з усіма внутрішніми аспектами і зовнішніми зв'язками) як на основу, що об'єднує в одну науку низку лінгвістичних і культурно-історичних дисциплін, і на філологію як на акумулятор людської думки про розвиток матеріальної й духовної культур і, отже, як на засіб пізнання й усвідомлення культури як ознаки розвитку суспільства.

Ключові слова: абстрактне мислення, основні поняття й терміни філології, лінгвістичні й культурно-історичні дисципліни, наукові філологічні школи, закономірності розвитку філології, основні етапи історії філології, текст.

До очікуваних результатів навчання здобувачів входять:
Знати відомості про теоретичні основи загальної філології.
Застосовувати на практиці базові навички підбору й аналізу наукових фактів з використанням методів філологічних наук.
Орієнтуватися в основних поняттях і термінах філології, у її дискусійних питаннях.

Уміти працювати з текстом (ураховуючи всі внутрішні аспекти і зовнішні зв'язки) як з феноменом, що об'єднує в одну науку низку лінгвістичних і культурно-історичних дисциплін.

Знати специфіку буття філології в Україні, де довше, ніж на Заході, тривала гуманістична єдність філології та її зв'язок з історією.

Уміти давати характеристику науковим філологічним школам, науковим працям сучасних філологів і вчених минулого.

Знати закономірності розвитку філології й основні етапи її історії.

Володіти культурою мислення, навичками аналізу текстів, основними прийомами й засобами отримання, зберігання, обробки й узагальнення інформації.

Максимально повно відображають зміст навчальної дисципліни науково-методичні матеріали курсу:

1. Астрахан Н. І. Теорія літератури: основи, традиції, актуальні проблеми: навчальний посібник. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2021. 296 с.
2. Безпечний І. Теорія літератури. Київ: Смолоскип, 2019. 388 с.
3. Білоус П. В. Теорія літератури. Київ: Академвидав, 2018. 328 с.

	<p>4. Глущенко В. А., Ледняк Ю. В., Овчаренко В. М., Рябініна І. М., Тищенко К. А. Мова як система : навчальний посібник. 3-е вид., доповн. Слов'янськ : Вид-во Б. І. Маторіна, 2018. 180 с.</p> <p>5. Глущенко В. А., Овчаренко В. М., Руденко М. Ю. Виникнення і розвиток мови : навчальний посібник. Слов'янськ : Вид-во Б. І. Маторіна, 2019. 58 с.</p> <p>6. Краснобаєва-Чорна Ж. Когнітивна лінгвістика й концептологія : навчальний посібник. Вінниця, 2020. 164 с.</p> <p>7. Марко В. П. Аналіз художнього твору. Київ: Академвидав, 2019. 278 с.</p> <p>Для виконання мети та завдань дисципліни використано ресурс Moodle: http://212.3.125.77:9090/moodle/course/view.php?id=2525</p>
Теми	<p>Тема 1. Загальна філологія як галузь знань і навчальна дисципліна.</p> <p>Тема 2. Історія філології.</p>
Методичні поради для викладачів «Як навчати?»	<p>У процесі викладання навчальної дисципліни «Основи загальної філології» застосовуються такі методи навчання: словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо); репродуктивний метод; проблемний виклад матеріалу, частково-пошуковий та дослідницький методи; індуктивний, дедуктивний методи; наочний метод (робота з таблицями, схемами тощо); творчий метод; практичні методи (усні і письмові тренувальні вправи); експериментальний метод.</p> <p>Методами контролю є: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів; усні та письмові відповіді на запитання здобувачів; усне опитування з певних конкретних тем курсу; підготовка здобувачами доповідей на практичні заняття; усне фронтальне опитування; письмове фронтальне опитування; тестування; оцінювання самостійної роботи; оцінювання контрольної роботи.</p> <p>Проводиться робота з навчально-методичною літературою. Студенти конспектують, анують інформацію. Використовуються новітні інформаційні технології.</p> <p>Методи навчання й контролю слугують активізації творчо-пошукової діяльності здобувачів, передбачають поєднання навчальної та наукової роботи.</p>
Методичні поради для здобувачів «Як	<p>Для досягнення очікуваних результатів здобувачі повинні не тільки відвідати всі лекції та практичні заняття, а й виявити на них активність. Рекомендується творчо підходити до всіх проблем, що висвітлюються в курсі «Основи загальної</p>

<p>навчатися?»</p>	<p>філології», не обмежуватися лекційним матеріалом, залучати навчально-наукові тексти з переліку рекомендованої основної та допоміжної літератури; при підготовці доповідей на практичні заняття намагатися розкрити всі аспекти поставлених проблем максимально глибоко з виділенням ключових питань. При підготовці до практичних занять і до екзамену рекомендується знаходити внутрішньопрдметні та міжпредметні взаємозв'язки (мовознавство і філософія, мовознавство і літературознавство, мовознавство/літературознавство й історія, літературознавство і мистецтвознавство тощо).</p>
<p>Оцінювання</p>	<p>Види, методи та форми контролю. Поточний контроль, підсумковий контроль, семестровий контроль (залік). Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів; усні та письмові відповіді на запитання здобувачів; усне опитування з певних конкретних тем курсу; підготовка здобувачами доповідей на практичні заняття; усне фронтальне опитування; письмове фронтальне опитування; тестування; оцінювання самостійної роботи; оцінювання контрольної роботи; презентації та виступи на наукових конференціях; залік. Форми контролю: індивідуальна та фронтальна перевірка. Організаційні процедури та порядок виявлення якості засвоєння навчального матеріалу, рівня відповідності отриманих знань, умінь і навичок здобутій кваліфікації в межах освітнього процесу здійснюється відповідно до Положення про контрольні заходи у «ДДПУ» (http://www.slavdpu.dn.ua/images/stories/news/normativ/003.pdf) Оцінювання результатів навчання здобувачів, отриманих під час практичного заняття, здійснюється за такими критеріями: при опитуванні – за знання теоретичних основ проблеми, порушеної в завданні, за повну й ґрунтовну відповідь на сформульоване запитання з теми заняття; при тестуванні – за правильні відповіді на запитання тесту з теми заняття. Дисципліна «Основи загальної філології» оцінюється максимальною оцінкою в 100 балів. Залік як форма контролю передбачає зарахування здобувачеві балів, накопичених за результатами поточного оцінювання з навчальної дисципліни (за наявності у здобувача від 60 до 80 балів за поточну роботу – без додаткового опитування) й не вимагає обов'язкової присутності здобувача вищої освіти. Здобувач має право (за бажанням) підвищити власний результат оцінювання в балах з навчальної дисципліни шляхом виконання завдань самостійної роботи (з поданням їх</p>

у деканат), але не пізніше ніж до початку екзаменаційної сесії.

Основні вимоги для отримання високих балів під час вивчення дисципліни «Основи загальної філології», крім виконання завдань до практичних занять та завдань самостійного блоку, необхідними є дотримання основ академічної доброчесності та усвідомлення таких правил: неприпустимість пропусків, запізнь; правил поведінки на заняттях (активна участь у розв'язанні завдань, виконання необхідного мінімуму навчальної роботи тощо); заохочень і стягнень (за що можуть нараховуватися або відніматися бали).

Політика щодо відвідування: відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за який нараховуються бали. За наявності об'єктивних причин (хвороби, отримання другої вищої освіти тощо) навчання може відбуватись за індивідуальним графіком (Положення про навчання здобувачів за індивідуальним графіком <https://ddpu.edu.ua/images/stories/news/normativ/021.pdf>).

Політика щодо дедлайнів та перескладань: перескладання та повторне вивчення дисципліни здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в ДДПУ (<https://ddpu.edu.ua/images/stories/news/normativ/025.pdf>)

Роботи, які подаються на перевірку з порушенням термінів (без поважних причин), оцінюються на нижчу оцінку (від 1 до 5 балів).

Здобувачі мають можливість ліквідувати академічну заборгованість згідно з відповідним графіком. Умовою для ліквідації академічної заборгованості є накопичення необхідної кількості балів (мінімум – 60) за виконання визначених викладачем додаткових самостійних завдань до повторного складання контрольного заходу.

Політика щодо академічної доброчесності проводиться відповідно до Положення про академічну доброчесність педагогічних, науково-педагогічних працівників та здобувачів у ДДПУ (<https://ddpu.edu.ua/images/stories/news/normativ/012.pdf>)

Письмові роботи перевіряються на наявність плагіату та допускаються до розгляду й подальшого оцінювання без порушень (плагіат фрагментів письмових робіт і повних текстів; плагіат ідей, експланаторних моделей, фактичних даних, ілюстрацій тощо; відсутність необхідних посилань; помилки при цитуванні) за наявності коректних текстових запозичень не більше 25%.

Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів,

затверджені в ДДПУ

Оцінка «зараховано» (90-100 балів) виставляється здобувачеві, який продемонстрував усебічні, систематичні та глибокі знання навчально-програмного матеріалу, уміння без помилок виконувати завдання, передбачені програмою, опанував основну й додаткову літературу, рекомендовану навчальною програмою, засвоїв значущі для майбутньої кваліфікації засади дисципліни «Основи загальної філології», виявив творчі здібності в усвідомленні, засвоєнні й застосуванні навчально-програмного матеріалу.

Оцінка «зараховано» (75-89 балів) виставляється здобувачеві, який продемонстрував ретельне знання навчально-програмного матеріалу, успішно виконав передбачені програмою завдання, засвоїв основну літературу, рекомендовану навчальною програмою, показав систему засвоєних знань з дисципліни «Основи загальної філології» та здатність до їх самостійного поповнення й оновлення під час подальшої навчальної роботи й професійної діяльності.

Оцінка «зараховано» (60-74 бали) виставляється здобувачеві, який продемонстрував знання основного навчально-програмного матеріалу в обсязі, потрібному для подальшого навчання та майбутньої роботи за спеціальністю, впорався з виконанням завдань, передбачених програмою, але припустився помилок у відповідях та під час виконання завдань, хоча має необхідні знання для їх усунення під керівництвом викладача.

Оцінка «не зараховано» виставляється здобувачеві, який має прогалини в знаннях основного навчально-програмного матеріалу, припустився принципових помилок у виконанні передбачених програмою завдань і не може продовжувати навчання без виконання додаткових завдань з відповідної дисципліни.

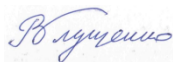
Здобувачам надаються пояснення щодо мінімальної та максимальної кількості балів, які присвоюються здобувачам при засвоєнні дисципліни, окремо за поточну діяльність та за результатами підсумкового контролю.

Розподіл балів, що присвоюються здобувачам, із розподілом за темами та результатами поточного контролю (денна та заочна форма навчання)

Тема	Лекції		Практичні заняття		Самостійна робота	
	денна	заочна	денна	заочна	денна	заочна
Тема 1	10	6	8	4	36	46
Тема 2	10	4	6	2	35	43
Разом	20	10	14	6	71	89

Переваги вивчення навчальної дисципліни «Бонус вивчення»	Упродовж вивчення курсу «Основи загальної філології» перед студентом відкривається широка картина лінгвістичних та літературознавчих знань, необхідних філологу. Адже відомо, що без широкої філологічної освіти неможливо вивчити жодної мови, дати повну й адекватну оцінку творам мистецтва. Здобувач має змогу долучитися до корисних і цікавих знань з проблематики загальної філології, розширити свій кругозір. Засвоєння курсу сприятиме кращій підготовці здобувача-філолога до творчої практичної діяльності в царині освіти, науки й культури. Системна підготовка фахівців створює підвалини для підвищення статусу випускників філологічного факультету на ринку праці.
---	--

д. ф. н., професор Глущенко В. А.